

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/124/2002

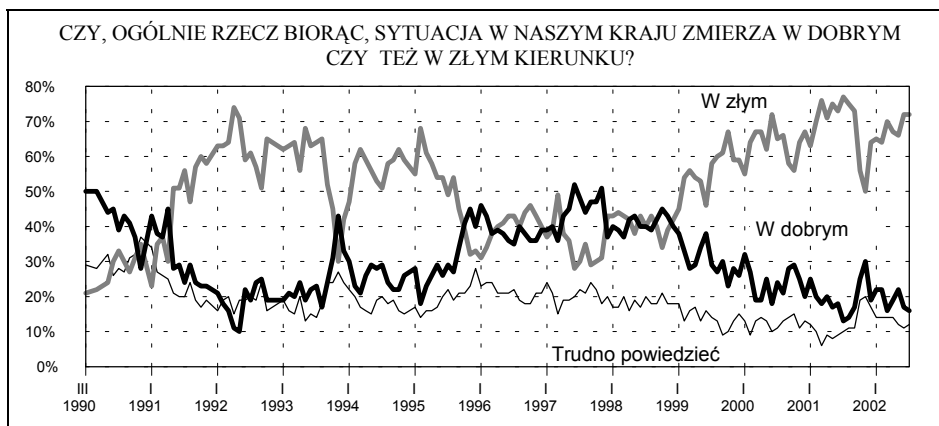
NASTROJE SPOŁECZNE W LIPCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Opinie o rozwoju sytuacji w kraju są w lipcu równie krytyczne jak w czerwcu. Prawie trzy czwarte badanych (72%) uważa, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku, a tylko jedna szóstka (16%) jest przeciwnego zdania; co ósmy respondent (12%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

- ◆ Nadal bardzo krytyczne są opinie o sytuacji politycznej w kraju. Mimo iż od czerwca nieco ubyło ocen negatywnych (o 3 punkty procentowe), blisko połowa ankietowanych (48%) uważa, że sytuacja w polityce jest zła, a tylko 6% ocenia ją pozytywnie.
- ◆ Podobnie jak w czerwcu oceniana jest sytuacja gospodarcza w Polsce: trzy czwarte wskazań negatywnych (76%) i tylko 2% pozytywnych.
- ◆ Od czerwca nie zmieniły się oceny ogólnych warunków i poziomu życia ankietowanych i ich rodzin. Niezadowolonych z tego, jak im się żyje (25%), jest nieco więcej niż zadowolonych (21%). Podobnie jest z opiniami o warunkach materialnych gospodarstw domowych, które są prawie takie same jak przed miesiącem: 35% ocen negatywnych, 19% pozytywnych.
- ◆ Przewidywania dotyczące rozwoju ogólnej sytuacji w kraju są równie złe jak w czerwcu: trzy razy więcej ankietowanych uważa, że w ciągu roku sytuacja w Polsce się pogorszy (37%), niż ma nadzieję na poprawę (12%). Ponad dwie piąte badanych (44%) nie spodziewa się żadnych zmian. Równie pesymistyczne jak w czerwcu są też prognozy sytuacji politycznej, gospodarczej i warunków życia respondentów i ich rodzin.

Nastroje społeczne w lipcu nie różnią się w sposób istotny od notowanych w czerwcu, kiedy to nastąpiło wyraźne pogorszenie się ocen i opinii o sytuacji w kraju - zmiany są nieznaczne i mieszczą się na ogół w granicach błędu statystycznego. Ustabilizowały się bardzo krytyczne opinie dotyczące rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce, sytuacji politycznej i gospodarczej. Zmiany w składzie rządu, jakie miały miejsce w trakcie realizacji naszego sondażu¹ nie wpłynęły, jak się wydaje, na nastroje społeczeństwa.

Oceny

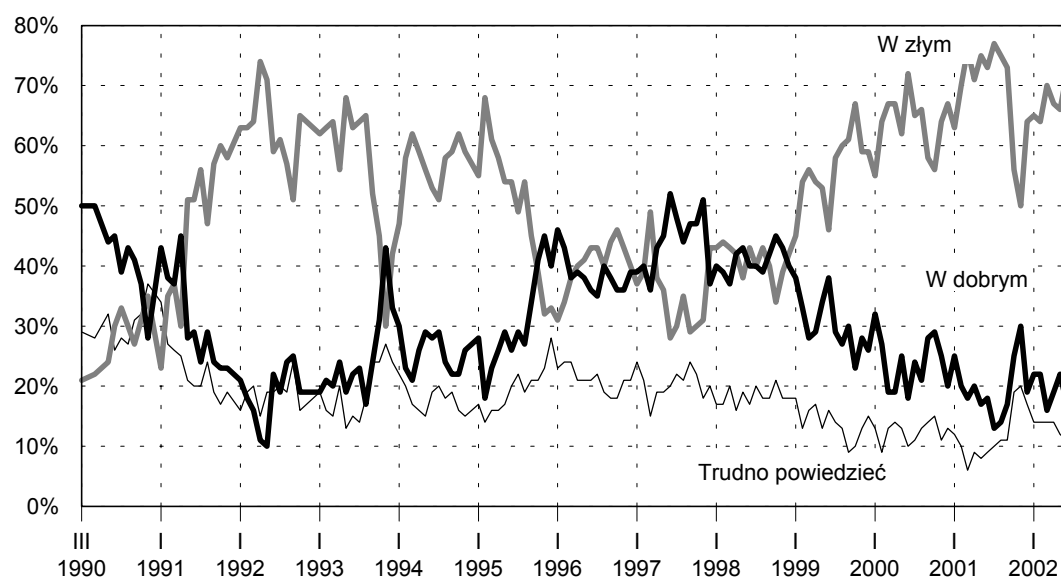
Opinie o rozwoju ogólnej sytuacji w kraju są równie krytyczne jak przed miesiącem. Prawie trzy czwarte badanych (72%) uważa, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku, a tylko jedna szóstka (16%) jest przeciwnego zdania; co ósmy badany (12%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2001						2002						
	w procentach												
W dobrym	13	14	17	25	30	19	22	22	16	19	22	17	16
W złym	77	75	73	56	50	64	65	64	70	67	66	72	72
Trudno powiedzieć	10	11	11	19	20	17	14	14	14	14	12	11	12

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (146) zrealizowano w dniach od 5 do 8 lipca 2002 roku na liczącej 1024 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIE RZECZ BIORĄC, SYTUACJA W NASZYM KRAJU ZMIERZA W DOBRYM CZY TEŻ W ZŁYM KIERUNKU?

Negatywne oceny rozwoju sytuacji w kraju przeważają we wszystkich grupach społeczno-demograficznych (zob. tabele aneksowe). Na ich zróżnicowanie wpływa przede wszystkim sytuacja materialna ankietowanych i poziom wykształcenia. Kierunek rozwoju najlepiej oceniają przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz najmłodszy respondenci, uczniowie i studenci. Najbardziej krytyczni są badani żyjący w złych warunkach materialnych oraz rolnicy i robotnicy.

Podobnie jak w czerwcu badani o odmiennych poglądach politycznych mają zbliżone opinie w tej sprawie - niezadowolenie z tego, co się dzieje w kraju, występuje wśród nich z podobną częstością, nieco tylko rzadziej wśród osób o orientacji lewicowej.

Tabela 2

Poglądy polityczne	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju*									
	dobry					zły				
	III	IV	V	VI	VII	III	IV	V	VI	VII
	2002									
	w procentach									
Lewica	20	25	31	21	18	63	60	60	69	70
Centrum	17	19	21	15	17	70	70	69	75	74
Prawica	16	18	25	19	15	73	70	66	76	73
Nieokreślone	11	14	12	13	13	74	70	68	69	73

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

Bardziej zróżnicowane są opinie potencjalnych elektoratów poszczególnych partii i ugrupowań politycznych. Negatywnymi ocenami wyróżniają się sympatycy Samoobrony i Ligi Polskich Rodzin, natomiast najbardziej pozytywnie postrzegają kierunek rozwoju sytuacji w kraju zwolennicy koalicji SLD-UP oraz Platformy Obywatelskiej. W porównaniu z sondażem czerwcowym w poglądach poszczególnych elektoratów nie zaszły większe zmiany - należy tylko odnotować niewielki spadek ocen negatywnych i wzrost pozytywnych wśród sympatyków Samoobrony. Znacznie mniej krytyczne w ocenach niż przed miesiącem są obecnie osoby niemające sprecyzowanych preferencji wyborczych.

Tabela 3

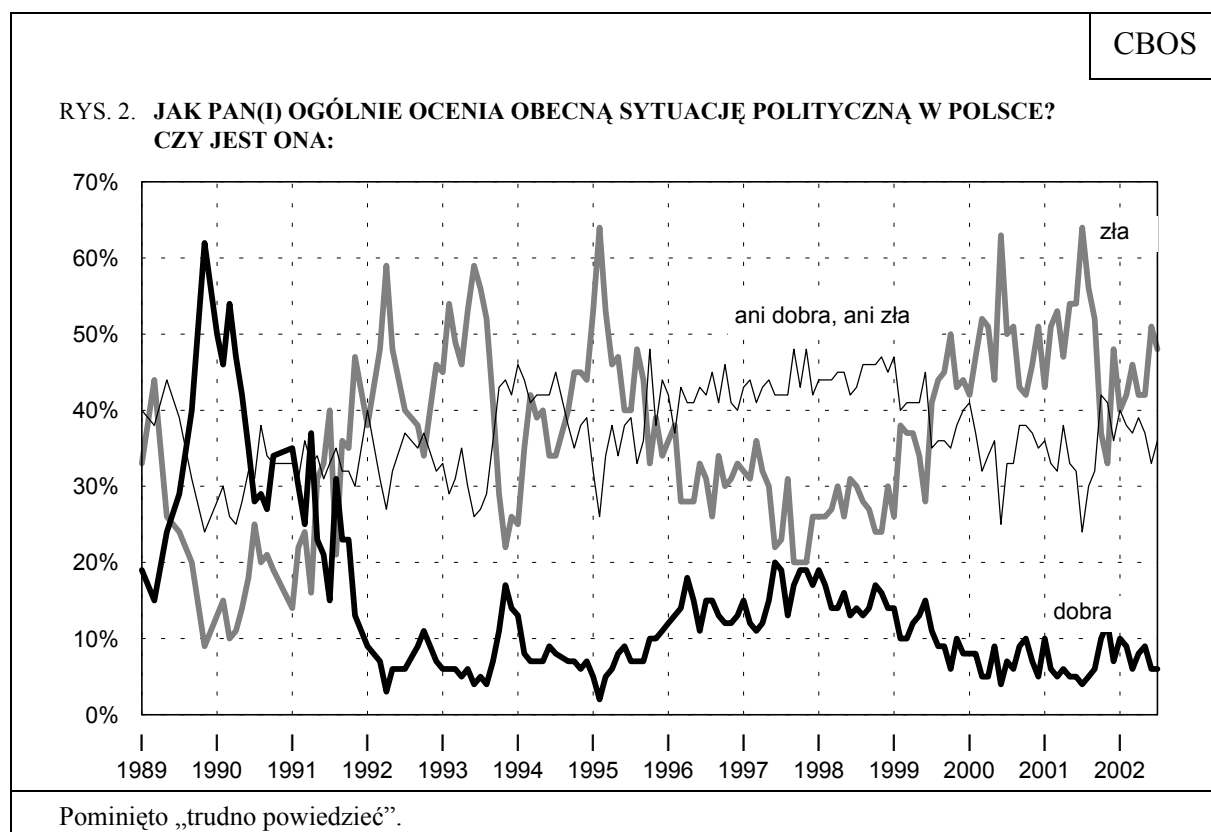
Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju***									
	dobry					zły				
	III	IV	V	VI	VII	III	IV	V	VI	VII
	2002									
	w procentach									
SLD-UP	33	25	39	35	30	53	55	53	57	60
PSL**	22	24	32	10	13	65	64	59	79	79
PO	28	32	37	36	29	52	57	51	55	53
PiS	12	15	27	23	21	70	71	56	71	70
LPR**	6	5	15	12	5	83	94	80	84	83
Samoobrona	5	8	15	4	10	89	79	77	93	89
Niezdecydowani, na kogo głosować	20	11	14	12	16	62	64	62	75	58
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	9	16	13	10	10	78	72	74	76	78

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych.
 ** Zwolennicy PSL liczą w naszej próbie 31, a LPR 35 osób, dane dotyczące tych partii należy więc traktować z ostrożnością.
 *** Pominięto „trudno powiedzieć”.

Nadal bardzo krytyczne są opinie o sytuacji politycznej w kraju. Tylko 6% ankietowanych ocenia ją pozytywnie, a blisko połowa (48%) - negatywnie. W porównaniu z czerwcem ocen negatywnych jest minimalnie mniej (o 3 punkty procentowe).

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2001						2002						
	w procentach												
– dobra	4	5	6	10	12	7	10	9	6	8	9	6	6
– ani dobra, ani zła	24	30	32	42	41	36	40	38	37	39	37	33	36
– zła	64	56	52	37	33	48	40	42	46	42	42	51	48
Trudno powiedzieć	8	10	10	11	14	9	10	11	11	11	12	10	9

Podobnie jak w czerwcu trzy czwarte badanych (76%) negatywnie ocenia sytuację gospodarczą w Polsce; tylko nieliczni (2%) są zadowoleni ze stanu gospodarki.

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2001						2002						
	w procentach												
– dobra	5	3	4	3	3	2	3	2	3	3	2	3	2
– ani dobra, ani zła	21	21	22	21	21	21	18	18	18	22	22	18	19
– zła	71	72	70	72	71	74	75	76	75	70	70	74	76
Trudno powiedzieć	3	4	4	4	5	3	4	4	4	5	6	5	3

Stabilne są też oceny sytuacji w zakładach pracy. Nieco ponad jedna trzecia respondentów aktywnych zawodowo (35%) określa kondycję swoich zakładów jako złą, a mniej niż jedna trzecia (31%) jako dobrą; tyle samo osób (31%) uznaje ją za przeciętną.

Tabela 6

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
	2001						2002							
	w procentach													
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)														
N=	480	464	571	473	451	472	417	437	442	463	484	489	477	
– dobra	26	24	31	33	31	30	31	32	29	36	30	29	31	
– ani dobra, ani zła	31	35	35	32	34	30	31	36	32	35	36	35	31	
– zła	41	39	31	32	32	39	36	31	36	28	31	34	35	
Trudno powiedzieć	2	2	3	4	3	1	2	1	3	1	3	2	3	
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych														
– dobra	28	26	35	35	34	34	33	33	34	40	33	37	38	
– ani dobra, ani zła	35	33	35	30	37	26	42	37	34	38	37	37	37	
– zła	34	41	29	30	27	38	24	28	32	22	29	24	22	
Trudno powiedzieć	2	1	2	4	2	2	0	2	1	0	1	2	3	
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej														
– dobra	31	28	28	36	27	26	32	48	42	40	26	28	23	
– ani dobra, ani zła	24	40	42	29	34	34	37	33	25	28	44	37	27	
– zła	43	30	29	33	36	40	29	16	32	32	27	35	50	
Trudno powiedzieć	1	2	1	2	3	0	2	4	1	0	3	0	0	
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem														
– dobra	34	28	41	41	39	36	37	35	30	43	38	35	35	
– ani dobra, ani zła	31	39	40	34	33	34	29	37	38	31	33	37	34	
– zła	32	33	16	19	23	30	34	28	30	23	26	27	29	
Trudno powiedzieć	3	0	3	5	4	1	0	0	2	3	3	1	2	
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych														
– dobra	0	3	5	0	2	0	7	4	4	8	8	0	4	
– ani dobra, ani zła	27	28	15	30	28	24	8	30	26	51	37	27	16	
– zła	73	66	74	70	71	76	85	66	64	41	55	71	79	
Trudno powiedzieć	0	3	6	0	0	0	0	1	6	0	0	3	0	

Trzeba jednak podkreślić, że wśród zatrudnionych w spółkach o własności prywatnej i państwowej wyraźnie przybyło (o 15 punktów procentowych) ocen negatywnych, co wynika przypuszczalnie z poczucia wzrostu zagrożenia upadłością zakładów w ostatnim okresie. Wzrósł również krytycyzm, choć w mniejszym stopniu, wśród pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Najwięcej osób zadowolonych z sytuacji w zakładach pracy jest wśród pracowników instytucji państwowych i publicznych.

Od czerwca nie zmieniły się oceny ogólnych warunków i poziomu życia ankietowanych i ich rodzin. Nadal najwięcej osób (54%) twierdzi, że żyje im się przeciętnie, a niezadowoleni z warunków życia (25%) przeważają nad zadowolonymi (21%).

Tabela 7

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2001						2002						
	w procentach												
– dobrze	20	21	21	24	22	21	20	22	18	23	18	20	21
– ani dobrze, ani źle	53	52	51	52	52	53	55	55	54	54	54	55	54
– źle	27	27	28	24	26	26	25	24	28	23	27	25	25
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Podobnie jest z warunkami materialnymi gospodarstw domowych - najwięcej osób ocenia je jako przeciętne (46%), a narzekających (35%) jest znacznie więcej niż wyrażających aprobatę (19%).

Tabela 8

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2001						2002						
	w procentach												
– dobre	20	19	15	23	19	23	23	24	18	22	20	19	19
– ani dobre, ani złe	45	48	47	43	47	41	43	45	44	47	45	45	46
– złe	35	33	38	34	34	36	34	31	38	31	35	36	35

Opinie o poziomie życia oraz oceny warunków materialnych własnych gospodarstw domowych zależą przede wszystkim od wysokości dochodów i wykształcenia oraz od wieku ankietowanych (im są młodszy, tym więcej ocen pozytywnych). Niezadowolenie najczęściej wyrażają renciści (40%), osoby z wykształceniem podstawowym (38%) i zasadniczym zawodowym (32%). Najwięcej zadowolonych jest wśród uczniów i studentów (48%), osób z wyższym wykształceniem (45%), przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji (46%) oraz wśród pracujących na własny rachunek (41%).

Przewidywania

Podobnie jak w czerwcu ankietowani, którzy uważają, że w ciągu roku sytuacja w Polsce się pogorszy (37%) trzykrotnie przeważają nad przewidującymi poprawę (12%). Ponad dwie piąte badanych (44%) nie spodziewa się żadnych zmian w tej dziedzinie.

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
	2001						2002							
	w procentach													
Poprawi się	9	9	11	20	22	11	13	15	9	12	12	11	12	
Nie zmieni się	45	46	51	49	44	41	46	43	43	42	49	44	44	
Pogorszy się	37	38	29	20	26	39	35	33	40	37	32	38	37	
Trudno powiedzieć	9	7	9	10	8	9	7	9	7	9	7	7	7	

Najbardziej sceptyczni w przewidywaniu rozwoju sytuacji w kraju są ankietowani o prawicowych poglądach politycznych, jednak od czerwca przybyło w tej grupie zarówno pesymistów, jak i optymistów. Natomiast wśród respondentów o poglądach centrowych zwiększeniu się odsetka optymistów towarzyszy spadek liczby pesymistów. Nieco mniej optymistycznie niż przed miesiącem postrzegają przyszłość kraju ankietowani o poglądach lewicowych.

Tabela 10

Poglądy polityczne	Prognoza rozwoju ogólnej sytuacji w kraju*											
	poprawa				bez zmian				pogorszenie			
	IV	V	VI	VII	IV	V	VI	VII	IV	V	VI	VII
	2002											
	w procentach											
Lewica	18	15	20	16	43	53	41	45	32	27	36	35
Centrum	11	10	6	9	48	50	51	49	37	37	40	35
Prawica	7	13	9	13	38	51	44	42	49	32	38	42
Nieokreślone	10	10	9	9	39	43	38	40	33	32	38	38

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

Prognozy sympatyków koalicji SLD-UP są nieco gorsze niż przed miesiącem, ale w porównaniu z innymi elektoratami są stosunkowo najbardziej optymistyczne. Pesymizm dominuje w elektoratach LPR oraz PSL - co drugi zwolennik tych partii uważa, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce się pogorszy. Wśród sympatyków Samoobrony pesymistyczne przewidywania są też dość częste, ale stosunkowo dużo jest również optymistów.

Tabela 11

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Prognoza rozwoju ogólnej sytuacji w kraju***											
	poprawa				bez zmian				pogorszenie			
	IV	V	VI	VII	IV	V	VI	VII	IV	V	VI	VII
	2002											
	w procentach											
SLD-UP	18	19	26	21	44	55	50	47	30	20	22	26
PSL**	12	13	7	13	57	58	51	30	29	24	34	50
PO	21	14	17	12	42	58	57	64	35	26	25	23
PiS	9	12	7	13	37	54	54	51	48	31	32	31
LPR**	6	8	9	7	38	43	44	33	57	48	45	52
Samoobrona	7	12	3	16	43	48	25	40	48	39	66	42
Niezdecydowani, na kogo głosować	16	10	10	12	36	54	39	44	28	24	35	20
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	8	8	7	7	37	44	43	42	42	39	42	59

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych.
 ** Zwolennicy PSL liczą w naszej próbie 31, a LPR 35 osób, dane dotyczące tych partii należy więc traktować z ostrożnością.
 *** Pominięto „trudno powiedzieć”.

Przewidywania dotyczące sytuacji politycznej są prawie takie same jak przed miesiącem - niemal trzy piąte badanych (58%) nie spodziewa się zmian, jedna piąta (20%) przewiduje pogorszenie, a zaledwie co jedenasty (9%) liczy na poprawę.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2001						2002						
	w procentach												
- poprawi się	18	17	16	27	22	16	16	17	12	11	10	9	9
- nie zmieni się	50	49	53	49	49	53	53	53	57	59	61	58	58
- pogorszy się	19	19	17	11	14	19	17	16	18	18	15	22	20
Trudno powiedzieć	13	15	14	13	14	12	14	14	13	12	14	11	12

Bardzo zbliżone do odnotowanych w czerwcu są prognozy sytuacji gospodarczej: blisko połowa respondentów (47%) nie przewiduje zmiany, niespełna jedna trzecia (30%) spodziewa się pogorszenia, a tylko jedna ósma (13%) ma nadzieję na poprawę w tej dziedzinie.

Tabela 13

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2001						2002						
	w procentach												
- poprawi się	14	12	14	22	19	12	14	17	12	14	12	11	13
- nie zmieni się	52	51	51	52	48	48	50	47	49	47	54	49	47
- pogorszy się	24	27	23	16	21	31	28	25	29	32	25	32	30
Trudno powiedzieć	10	10	12	10	12	9	8	11	10	7	9	8	10

W ciągu ostatniego miesiąca stabilne pozostały przewidywania dotyczące sytuacji w zakładach pracy respondentów - pesymistów jest dwa razy więcej niż optymistów, a najwięcej osób uważa, że nic się nie zmieni. Trzeba jednak odnotować znaczny wzrost pesymizmu wśród zatrudnionych w spółkach o własności prywatnej i państwowej, a zarazem jego spadek wśród pracowników instytucji państwowych i publicznych.

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
	2001							2002						
	w procentach													
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)														
N=	480	460	567	473	451	473	423	441	442	471	484	492	480	
- poprawi się	13	13	13	13	11	10	9	9	9	13	11	10	11	
- pozostanie bez zmian	55	55	56	59	57	55	55	60	56	53	55	57	57	
- pogorszy się	24	23	18	19	19	25	27	22	27	23	24	22	21	
Trudno powiedzieć	8	9	13	9	13	10	10	8	8	11	10	11	11	
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych														
- poprawi się	13	11	11	12	8	7	4	4	5	5	10	6	9	
- pozostanie bez zmian	53	57	62	57	62	59	68	69	61	62	59	59	62	
- pogorszy się	26	22	16	20	19	30	21	21	29	26	27	27	19	
Trudno powiedzieć	8	9	10	11	10	5	7	6	5	7	4	8	10	
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej														
- poprawi się	21	19	12	12	14	15	12	12	9	14	9	14	15	
- pozostanie bez zmian	45	52	59	55	47	50	42	58	54	47	61	50	46	
- pogorszy się	27	24	11	23	24	27	35	22	31	27	17	20	35	
Trudno powiedzieć	7	5	18	10	15	9	11	8	7	12	13	16	4	
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem														
- poprawi się	10	17	16	16	14	10	15	14	14	21	11	14	14	
- pozostanie bez zmian	61	54	57	64	60	56	59	55	61	50	56	62	60	
- pogorszy się	22	21	16	15	12	20	20	22	16	16	23	14	14	
Trudno powiedzieć	7	9	11	5	15	14	7	9	9	13	10	11	11	
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych														
- poprawi się	3	2	5	13	7	10	1	4	8	1	14	6	5	
- pozostanie bez zmian	64	57	36	52	52	56	40	59	39	55	37	51	53	
- pogorszy się	26	29	38	22	32	31	54	31	46	34	32	33	33	
Trudno powiedzieć	6	13	21	14	9	3	5	5	7	9	18	11	10	

Stabilne są też przewidywania dotyczące ogólnych warunków życia respondentów i ich rodzin - ponad połowa badanych (52%) uważa, że za rok będą one takie same jak obecnie, więcej niż jedna piąta (22%) spodziewa się pogorszenia, a tylko co siódmy (15%) liczy, że będzie się lepiej żyło.

Tabela 15

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2001						2002						
	w procentach												
– lepiej	11	11	15	17	14	13	14	15	12	14	13	12	15
– tak samo	57	55	54	54	55	51	53	52	52	53	53	53	52
– gorzej	21	21	20	18	18	24	23	22	27	21	24	22	22
Trudno powiedzieć	11	13	12	11	13	12	11	11	9	12	11	13	11

★

★

★

Wyniki lipcowego sondażu potwierdziły znaczne pogorszenie się nastrojów społecznych, jakie miało miejsce w czerwcu. Większość ocen i opinii o tym, co dzieje się w kraju, jest bardzo krytyczna, a przewidywania na najbliższy rok są równie pesymistyczne jak przed miesiącem. Zdecydowanie przeważają negatywne oceny kierunku, w jakim rozwija się sytuacja w kraju, krytyczne opinie dominują też w odniesieniu do polityki i gospodarki.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

	(%)			
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	72	12	1024
Płeć				
Mężczyźni	16	75	10	489
Kobiety	16	71	13	535
Wiek				
18-24 lat	27	65	9	158
25-34	18	73	9	185
35-44	14	77	9	163
45-54	15	74	11	222
55-64	10	78	12	134
65 lat i więcej	10	69	21	163
Miejsce zamieszkania				
Wieś	11	75	13	376
Miasto do 20 tys.	18	71	11	135
20-100 tys.	19	70	10	201
101-500 tys.	18	70	13	183
501 tys. i więcej mieszk.	18	73	9	129
Wykształcenie				
Podstawowe	9	76	15	261
Zasadnicze zawodowe	9	80	11	293
Średnie	24	66	9	354
Wyższe	21	64	15	116
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	25	64	11	86
Prac. umysł. niż. szczebla	24	68	8	87
Pracownicy fiz. - umysł.	18	70	13	75
Robotnicy wykwalifikowani	8	81	11	72
Robotnicy niewykwalifik.	9	81	11	43
Rolnicy	7	81	11	52
Pracujący na własny rach.	19	72	9	49
Bierni zawodowo				
Renciści	13	75	12	114
Emeryci	8	73	19	192
Uczniowie i studenci	30	60	10	68
Bezrobotni	19	76	4	144
Gospodynie domowe i inni	13	70	17	42
Pracuje w:				
Inst. państw., publicznej	20	69	11	148
spółce właścicieli	11	76	12	67
prywatnych i państwa	20	71	9	202
sekt. pryw. poza rolnict.	4	85	10	57
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	10	79	11	132
300-399	19	65	15	106
400-599	14	76	10	187
600-800	12	79	9	168
Powyżej 800 zł	25	60	15	162
Ocena własnych war. mater.				
złe	9	81	10	354
Średnie	16	70	14	472
Dobre	29	63	9	198
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	11	63	26	68
Raz w tygodniu	15	73	12	530
1-2 razy w miesiącu	16	78	6	149
Kilka razy w roku	17	71	13	178
W ogóle nie uczestniczy	22	68	10	96
Poglądy polityczne				
Lewica	18	70	12	248
Centrum	17	74	9	282
Prawica	15	73	12	217
Trudno powiedzieć	13	73	14	277

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	36	48	9	1024
Płeć					
Mężczyźni	7	37	49	6	489
Kobiety	5	35	47	12	535
Wiek					
18-24 lat	6	43	45	6	158
25-34	8	30	53	9	185
35-44	5	36	50	9	163
45-54	5	39	46	10	222
55-64	6	36	48	9	134
65 lat i więcej	9	32	48	11	163
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	36	44	14	376
Miasto do 20 tys.	8	38	49	5	135
20-100 tys.	6	38	48	8	201
101-500 tys.	5	32	57	5	183
501 tys. i więcej mieszk.	6	37	49	8	129
Wykształcenie					
Podstawowe	5	34	43	17	261
Zasadnicze zawodowe	6	31	54	8	293
Średnie	6	40	47	7	354
Wyższe	9	41	48	2	116
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	8	48	41	3	86
Prac. umysł. niż. szczebla	6	36	54	4	87
Pracownicy fiz. - umysł.	5	41	44	10	75
Robotnicy wykwalifikowani	5	34	58	3	72
Robotnicy niewykwalifik.	3	45	46	6	43
Rolnicy	10	23	47	20	52
Pracujący na własny rach.	3	38	59	0	49
Bierni zawodowo					
Renciści	5	36	44	15	114
Emeryci	8	32	49	11	192
Uczniowie i studenci	11	42	39	8	68
Bezrobotni	5	34	50	12	144
Gospodynie domowe i inni	5	29	52	14	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	5	46	43	6	148
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	6	43	47	4	67
sekt. pryw. poza rolnict.	6	36	54	4	202
prywatnym gosp. rolnym	7	24	49	19	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	9	31	49	11	132
300-399	5	33	54	8	106
400-599	6	35	49	10	187
600-800	8	37	46	10	168
Powyżej 800 zł	9	42	45	4	162
Ocena własnych war. mater.					
Złe	5	27	58	10	354
Średnie	7	40	42	11	472
Dobre	8	43	45	4	198
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	5	30	44	21	68
Raz w tygodniu	7	40	45	9	530
1-2 razy w miesiącu	7	31	51	11	149
Kilka razy w roku	5	37	52	7	178
W ogóle nie uczestniczy	7	28	58	7	96
Poglądy polityczne					
Lewica	10	40	45	4	248
Centrum	7	41	45	7	282
Prawica	3	33	60	4	217
Trudno powiedzieć	5	30	45	20	277

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	19	76	3	1024
Płeć					
Mężczyźni	2	18	78	2	489
Kobiety	2	20	74	4	535
Wiek					
18-24 lat	6	23	72	0	158
25-34	2	23	71	4	185
35-44	0	20	75	4	163
45-54	1	18	79	2	222
55-64	1	12	85	3	134
65 lat i więcej	2	16	77	6	163
Miejsce zamieszkania					
Wieś	2	16	78	4	376
Miasto do 20 tys.	2	25	73	0	135
20-100 tys.	2	19	74	5	201
101-500 tys.	3	20	75	2	183
501 tys. i więcej mieszk.	0	19	79	2	129
Wykształcenie					
Podstawowe	1	17	76	5	261
Zasadnicze zawodowe	2	19	76	3	293
Średnie	3	21	75	2	354
Wyższe	1	15	82	2	116
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	1	22	74	3	86
Prac. umysł. niż. szczebla	0	15	85	0	87
Pracownicy fiz.-umysł.	3	21	72	4	75
Robotnicy wykwalifikowani	0	15	85	0	72
Robotnicy niewykwalifik.	0	36	64	0	43
Rolnicy	0	12	88	0	52
Pracujący na własny rach.	0	8	92	0	49
Bierni zawodowo					
Renciści	0	16	79	5	114
Emeryci	2	14	79	5	192
Uczniowie i studenci	12	22	66	0	68
Bezrobotni	2	23	71	4	144
Gospodynie domowe i inni	6	34	51	10	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	0	22	75	2	148
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	1	17	78	3	67
sekt. pryw. poza rolnict.	1	17	81	1	202
prywatnym gosp. rolnym	0	13	87	0	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	4	17	75	3	132
300-399	2	14	83	1	106
400-599	4	19	74	3	187
600-800	3	21	72	5	168
Powyżej 800 zł	0	22	74	4	162
Ocena własnych war. mater.					
Złe	1	13	82	4	354
Średnie	2	21	74	3	472
Dobre	3	23	72	2	198
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	2	18	68	11	68
Raz w tygodniu	2	20	76	2	530
1-2 razy w miesiącu	2	13	81	4	149
Kilka razy w roku	1	18	78	3	178
W ogóle nie uczestniczy	1	22	74	3	96
Poglądy polityczne					
Lewica	2	20	76	2	248
Centrum	2	22	74	3	282
Prawica	3	15	82	0	217
Trudno powiedzieć	1	18	74	7	277

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	44	37	7	1024
Płeć					
Mężczyźni	12	45	38	5	489
Kobiety	12	43	36	9	535
Wiek					
18-24 lat	20	45	29	5	158
25-34	9	58	30	4	185
35-44	8	50	35	7	163
45-54	12	39	42	6	222
55-64	9	36	47	8	134
65 lat i więcej	13	34	41	12	163
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	43	37	9	376
Miasto do 20 tys.	13	44	35	8	135
20-100 tys.	11	46	35	9	201
101-500 tys.	13	45	38	4	183
501 tys. i więcej mieszk.	11	41	45	2	129
Wykształcenie					
Podstawowe	11	33	43	13	261
Zasadnicze zawodowe	9	46	37	7	293
Średnie	15	47	34	4	354
Wyższe	10	53	35	2	116
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	6	57	35	1	86
Prac. umysł. niż. szczebla	17	43	33	8	87
Pracownicy fiz.- umysł.	12	55	29	4	75
Robotnicy wykwalifikowani	8	51	40	1	72
Robotnicy niewykwalifik.	5	60	27	9	43
Rolnicy	11	32	47	10	52
Pracujący na własny rach.	0	50	46	5	49
Bierni zawodowo					
Renciści	16	29	43	13	114
Emeryci	10	35	44	11	192
Uczniowie i studenci	25	45	25	6	68
Bezrobotni	15	43	38	4	144
Gospodynie domowe i inni	8	58	26	8	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	4	55	34	8	148
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	20	50	27	2	67
sekt. pryw. poza rolnict.	9	51	38	2	202
prywatnym gosp. rolnym	8	36	47	10	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	10	41	41	8	132
300-399	12	53	27	8	106
400-599	13	41	40	7	187
600-800	12	41	37	9	168
Powyżej 800 zł	14	48	31	7	162
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	9	36	46	9	354
Średnie	11	47	35	7	472
Dobre	17	52	28	3	198
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	10	45	27	18	68
Raz w tygodniu	11	43	38	7	530
1-2 razy w miesiącu	11	46	36	8	149
Kilka razy w roku	15	42	40	4	178
W ogóle nie uczestniczy	12	48	37	3	96
Poglądy polityczne					
Lewica	16	45	35	4	248
Centrum	9	49	35	7	282
Prawica	13	42	42	2	217
Trudno powiedzieć	9	40	38	13	277

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja polityczna** w Polsce:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	58	20	12	1024
Płeć					
Mężczyźni	10	62	19	10	489
Kobiety	9	56	22	14	535
Wiek					
18-24 lat	16	61	16	8	158
25-34	9	63	16	12	185
35-44	5	64	22	10	163
45-54	10	58	21	11	222
55-64	3	60	25	12	134
65 lat i więcej	11	45	23	21	163
Miejsce zamieszkania					
Wieś	11	56	17	17	376
Miasto do 20 tys.	10	66	15	10	135
20-100 tys.	8	59	19	14	201
101-500 tys.	8	59	29	4	183
501 tys. i więcej mieszk.	7	58	27	8	129
Wykształcenie					
Podstawowe	11	49	19	21	261
Zasadnicze zawodowe	8	59	22	11	293
Średnie	10	62	19	9	354
Wyższe	8	65	23	4	116
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	6	69	22	3	86
Prac. umysł. niż. szczebla	8	61	22	8	87
Pracownicy fiz.- umysł.	11	64	9	16	75
Robotnicy wykwalifikowani	10	56	30	4	72
Robotnicy niewykwalifik.	6	61	17	16	43
Rolnicy	10	59	13	19	52
Pracujący na własny rach.	5	65	24	7	49
Bierni zawodowo					
Renciści	7	55	21	16	114
Emeryci	10	48	23	19	192
Uczniowie i studenci	17	64	10	9	68
Bezrobotni	8	61	22	9	144
Gospodynie domowe i inni	13	55	23	9	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	6	64	20	9	148
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	10	67	19	4	67
sekt. pryw. poza rolnict.	9	62	21	9	202
prywatnym gosp. rolnym	7	61	15	17	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	9	56	21	14	132
300-399	13	60	13	14	106
400-599	8	54	26	12	187
600-800	6	59	19	16	168
Powyżej 800 zł	14	61	19	6	162
Ocena własnych war. mater.					
Złe	8	55	24	13	354
Średnie	8	61	18	13	472
Dobre	15	57	20	8	198
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	40	25	20	68
Raz w tygodniu	8	62	18	11	530
1-2 razy w miesiącu	10	58	17	15	149
Kilka razy w roku	7	59	25	10	178
W ogóle nie uczestniczy	14	50	26	9	96
Poglądy polityczne					
Lewica	15	61	19	5	248
Centrum	7	68	16	9	282
Prawica	9	57	26	8	217
Trudno powiedzieć	7	47	22	24	277

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja gospodarcza** w Polsce:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	47	30	10	1024
Płeć					
Meżczyźni	15	48	28	8	489
Kobiety	11	46	31	11	535
Wiek					
18-24 lat	21	49	24	7	158
25-34	13	51	26	9	185
35-44	11	55	31	3	163
45-54	11	47	34	9	222
55-64	8	46	34	12	134
65 lat i więcej	15	36	31	18	163
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	48	27	13	376
Miasto do 20 tys.	14	51	27	8	135
20-100 tys.	11	49	29	11	201
101-500 tys.	13	44	38	5	183
501 tys.i więcej mieszk.	18	46	29	7	129
Wykształcenie					
Podstawowe	10	39	30	20	261
Zasadnicze zawodowe	11	51	31	7	293
Średnie	15	51	28	6	354
Wyższe	16	47	33	4	116
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	11	51	35	2	86
Prac.umysł.niż.szczebła	10	53	31	6	87
Pracownicy fiz.- umysł.	13	55	19	13	75
Robotnicy wykwalifikowani	14	43	39	4	72
Robotnicy niewykwalifik.	7	59	26	7	43
Rolnicy	15	42	35	8	52
Pracujący na własny rach.	19	43	31	6	49
Bierni zawodowo					
Renciści	10	42	34	14	114
Emeryci	14	40	28	18	192
Uczniowie i studenci	21	61	12	6	68
Bezrobotni	12	48	35	5	144
Gospodynie domowe i inni	13	46	27	14	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	9	54	30	7	148
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	14	51	31	4	67
sekt. pryw. poza rolnict.	14	48	31	6	202
prywatnym gosp. rolnym	11	44	37	8	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	8	44	35	13	132
300-399	10	57	21	12	106
400-599	14	45	31	10	187
600-800	10	51	28	11	168
Powyżej 800 zł	21	46	25	7	162
Ocena własnych war. mater.					
Złe	9	44	35	12	354
Średnie	12	50	28	9	472
Dobre	22	47	25	7	198
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	10	40	33	17	68
Raz w tygodniu	12	52	29	8	530
1-2 razy w miesiącu	13	45	29	14	149
Kilka razy w roku	15	44	32	9	178
W ogóle nie uczestniczy	19	40	29	11	96
Poglądy polityczne					
Lewica	19	50	26	5	248
Centrum	14	53	26	7	282
Prawica	13	48	33	6	217
Trudno powiedzieć	7	38	35	20	277